

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

**Okukungaana Mu Kkanisa:Eby'okusomako**

**Eby'okwandika-**

**EKIBIINA#1:**

- I. Enyanjula.
- II. Okukungaana mu Kkanisa Eyasooka.
- III. Obwetaavu, Enkula, n'okulagajalira Okukungaana mu Kkanisa:
  - A. Enyanjula eri Ekitundu III.

**EKIBIINA #2:**

- III. Obwetaavu, Enkula, n'Okulagajalira Okukungaana mu Kkanisa(okwongerako):
  - B. Obwetaavu bw'Okukungaana mu Kkanisa.

**EKIBIINA #3:**

- III. Obwetaavu, Enkula, n'Okulagajalira Okukungaana mu Kkanisa: (okwongerako.)
  - C. Enkula y'Okukungaana mu Kkanisa.
  - D. Okulagajalira Okukungaana mu Kkanisa.

**EKIBIINA #4:**

- III. Obwetaavu, Enkula, n'Okulagajalira Okukungaana mu Kkanisa: (okwongerako.)
  - D. Okulagajalira Okukungaana mu Kkanisa. (okwongerako.)
  - E. Okumaliriza.
- IV. A Ekikolebwa mu Nnaku zino: Okukungaana kw'Abakristaayo n'okusosola mu Mawanga.
  - A. Enyanjula.
  - B. Obwesigwa.
  - C. Enyumba **Emu** Bwekola.

**EKIBIINA #5:**

- IV. Ekikolebwa mu Nnaku zino: Okukungaana kw'Abakristaayo n'okusosola mu Mawanga. (okwongerako.)
  - D. Emeeza ya Mukama.
- Ekigezo.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandikira

## Okukungaana mu Kkanisa: Ekigezo

### Obubonero 20 Bwoyinza Okufuna Mu Bibuuzo Bino

- 1) Nyonyola okugabana okussa ekimu ng'ojuliza eri okugabana munda, okugabana wabweru, n'okugabana ne (emp. 156, 157).
- 2) Nyonyola engeri okussa ekimu gyekwetaagisa enyo era nga kukulu mu bujulizi bw'ekkanisa (emp. 167-170).
- 3) Nyonyola engeri okussa ekimu gyekusenziira ku nkolagana (emp. 181-184).
- 4) Nyonyola engeri okutya okwenenya gyekuziyiza okussa ekimu (emp. 188-190).
- 5) Kozesa endowooza ey'omubiri ogumu ogwa Kristo okuyimusa okussa ekimu mu Kkanisa (emp. 199-200)
- 6) Mu 1 Kol 11:27 "omuntu okuba atasaanidde" kitegeeza ki (emp. 203-205)?

### Obubonero 10 Bwoyinza Okufuna mu Bibuuzo Bino

- 1) Mu bufunze nyonyola ekimu ku "byaama" eby'okussa ekimu mu kkanisa eyasooka (emp. 157-159).
- 2) Waayo ebyawandiikibwa bisatu ebyogera ku biragiro bya "fekka na fekka (olup. 165).
- 3) Mu bufunze nyonyola kyekitegeeza okubeera nti ekigambo "Omutukuvu" buli kaseera kikozezebwa ng'abantu basinga mu omu (olup. 171).
- 4) "koinonia" kitegeeza ki (emp. 179-180)?
- 5) Wandika ate onyonyole mu bufunze ebintu ebiziyiza okussa ekimu ebibiri (olup. 185).
- 6) Wandika ebintu bisatu ebiziyiza okussa ekimu (emp. 185-188).
- 7) Yogera ku nsonga eno mu bufunze: "Tetulina kutondawo kussa kimu. Twafuuka dda kussa kimu (olup. 192)."
- 8) Nyonyola okusosola mu mawanga" (emp. 194-195).
- 9) Kozesa Bef 2:11-22 Okuwakanya okusosola (olup. 199).
- 10) Wandika ebintu bisatu okwasenziira enjawukana mu kkanisa ya Kolinso (emp. 201, 202).
- 11) "Obutalamula mubiri butuufu" kitegeeza ki mu 1 Kol 11:29 (olup. 206)?
- 12) Kiki ekinaamalawo obuzibu bw'okusosola mu mawanga (olup. 207)?

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika-

## I. Enyanjula.

### A. Amaanyi g'okukung'aana (okugabana n'obumu).

1. Mu sematalo 2, banasayansi ba Adolph Hitler baalina okunoonyereza kwebaaliko okuzuula ekibonerezo ekisinga okuba eky'a maanyi ekiweebwa ajja emawulire ku basibe.
  - a. Baazuula nti okuteeka omuntu awantu awatali bantu yeyali engeri esingira ddala ey'okubonyabonyamu. Oluvanyuma lw'akaseera katono ak'okussa omuntu mukifo awatali muntu mulala, abantu abasinga baali bakolagana bulungi n'omulabe.
  - b. 'Okukungaana' kigambo ekitegeeza "okugabana n'obumu."
  - c. Omuntu yetaaga nyo okukungaana. Ddala, okukungaana kusinga nyo ekyetaago. Kitundu ate nga kikulu nyo mu bulamu. Tuteekwa okubaako n'okutabagana n'abantu abalala. Awatali kukung'aana tujja kufa.
    - 1) Okuyiga kulaze nti abaana abaakazalibwa babeerawo kiwanvu nga tebalya okusinga nga tebalina mubiri gwa mulala abaagala mwebayinza okwezinga okusobola okubuguma..
    - 2) Obutabaawo kugabana na bumu bw'abantu kyavaamu bunafu. Omusibe yawangulwanga okukemebwa naalekanga obwesigwa bwe bwenyini.
2.
  - a. Mu ngeri y'emu, Abakristaayo abatafuna kukungaana kwa mwoyo na Bakristaayo balala bajja kunafuwa. Mu buli ngeri bajja kuleka byebalina okukola bawangulwe okukemebwa kwa sitani.
  - b. Obwetaavu bw'Omukristaayo okufuna okukungaana okw'omwoyo n'abalala busingawo nyo okuba obwetaavu. Kitundu kikulu nyo mu bulamu bw'Omukristaayo. Awatali kukungaana Obukristaayo tebusobola kubaawo, kubanga awatali kukungaana Obukristaayo tebusobola kugobererwa mu bujuvu bwabwo.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika—

- c. Obulamu bw'omwoyo bufa buli lwewatabaawo kukungaana kwa mwoyo n'abalala. Tewali Mukristaayo ayinza kuyimirira yekka. Katonda akoze **abantu** ba Katonda, so si **muntu** wa Katonda. Kyaluubirira kwekubeera **n'amaka**, so si **muntu omu**.

## Eky'okubanganyako Ebirowoozo

Teekawo okubaganya ebirowoozo okutono/okumpi ku biki ebibaawo Omukristaayo bweyesala ku kubeera n'abalala n'engeri okukungaana n'abakkiriza abalala gyekuyamba okuwangula ebitali birungi ebyo.

### B. Ebiri mu Somo Lino.

1. Obwetaavu bw'okukungaana mu Kkanisa tekitegeeza nti waliwo bubeezi kukungaana mu Kkanisa oba nti kyangu okubeera ng'okungaana.
2. Okuva mu ntandikwa z'Ekkkanisa tukiraba nti obulamu mu maka ga Katonda tebutambulwamu mu ngeri gyebulina kutambulwamu. Kizibu okubeera mu maka amanene bwegati n'obeera nti buli agalimu mumanyiganye bulungi era muli bulungi mwekka na mwekka mu byonna.

### Omuwandiisi ky'akyogerako:

Mulimu eggumba mu mazima agali mu bigambo by'ekitontome kino:

Okubeera waggulu n'abatukuvu kyetwagala,  
O, ekyo kijja kuba kya kitiibwa.  
Naye okubeera wansi n'abatukuvu tukimanyi,  
Kale, olwo lugero lulala.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

3. Essomo lino ligabanyiziddwamu mu bitundu bisatu:

- a. Okuyiga okutono ku kukungaana mu Kkanisa eyasooka.
- b. Okuyiga okugenda ewala okw'enjigiriza y'okukungaana okusinziira ku Baibuli. Tujja kulaba emitwe esatu:
  - 1) **Obwetaavu** bw'okukungaana mu Kkanisa.
  - 2) **Enkula** y'okukungaana okw'omu Kkanisa.
  - 3) **Okulagajalira** okukungaana kw'omu Kkanisa.
- c. Ebikolebwa ennaku zino mu nono z'okukungana mu kkanisa ezikozesebwa mu bizibu by'okusosola mu mawanga mu Afrika ebiri mu Kkanisa ya Afirika. Wano tujja kulowooza engeri ekirowoozo ky'okukungaana mu Kkanisa gyekiyinza okuba eddagala okuwonya endwadde y'omwoyo mu Kkanisa eri mu bitundu omuli amawanga agasosolangana.

Eby'okuwandiika-

## II. Okukungaana mu Kkanisa eyasooka.

### A. Obujulizi bw'okukungaana.

1. Lucian (120-200 oluvanyuma lwa Yesu.) yali omuwandiisi Omuyonaani eyali amanyidwa enyo mu nnaku z'ekkanisa eyasooka. Teyali Mukristaayo, naye bweyalaba obumu obw'amaanyi obuli mu Bakristayo yawandiika ebigambo bino  
  
“Okutunulira nga tokikkiriza bwolaba okufaayo abantu b'eddiini eyo gyebayambagana mu byetaago byabwe. Tebalina kyebesigaliza Eyabasooka okuteekawo amateeka akitadde mu mitwe gyabwe nti baluganda.”<sup>1</sup>
2. Lucian yali muwakanyi naye yali tayinza kugaana mazima nti Abakristaayo bano baali bamazima mu kussa ekimu kwabwe.
3. Okussa ekimu kwali mu Bakristaayo bwali bujulizi obukulu era obw'amaanyi obw'ekkanisa eyasooka. Twetaaga okwebuuzza ffe ab'ennaku zino: okussa ekimu okuli mu makkanisa gaffe kulina obujulizi obulungi bwekuwa abatakkiriza?”
4. Tujja kulaba gyebujja mumaaso mu somo lino, okukungaana/okussa ekimu n'enjiri bikolagana awatali kubyawula.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika

## Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Okukungaana/okussa ekimu okw'amakkanisa gaffe kwanjawulo n'okwekkanisa eyasooka? Bwekiba nga kyekyo, olowooza lwaki kwakyuuka

### B. Okugabana Okussa Ekimu.

#### 1. Eby'okugabana munda.

- a. Abakristaayo mu Kkanisa eyasooka bategeera nti kwali kussa kimu kwabwe ne Katonda okwavirako okussa ekimu kwabwe bokka na bokka (1 Yok 1:1-4).
- b. Okussa ekimu n'abalala kwasinziira ku kukkiriza kwabwe **bonna** mu bwa Katonda bwa Yesu Kristo.
- c. Bonna **Kyebaalina** kwekukkiriza "kwebagabana munda" (laba Yud 3 ne Tit 1:4).

#### 2. Eby'okugabana wabweru.

- a. Abakristaayo mu Kkanisa eyasooka kyebaalina **bonna** kyaali "kugabana wabweru".
- b. Baagaba Enjiri yemu (Luk 5:10).
- c. Baalina obuvunanyizibwa **bonna okugabana ebintu byabwe n'abo abali mu bwetaavu**.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

## 3. Okugabana ne.

Eby'okuwandika

- a. Abakristaayo mu Kkanisa eyasooka "baagabana ne" banaabwe emirimu gy'obuvunanyizibwa ate n'enkolagana (laba Baf 4:15 ne Bar 15:27).
- b. Lowooza ku Bar 1:11, 12.
  - 1) Waaliwo enkolagana ya nkikuwadde twaala mu Bakristaayo.
  - 2) Ekigambo ekikulu wano kiri "mwekka na mwekka" (ekigambo ky'Oluayonaani kiri "alaython"). Empisa ya wamu mu Kkanisa yali ejjidwa mu mateeka agatali gamu mu mateeka mu Ndagaano Empya agakwata ku kino.
  - 3) Abakristaayo baliko ebintu byebaali balina okukola "nga babyekolera. Baali baakugaba baweebwe. Baali balina kugabana bokka na bokka.

## C. Ebikulu Ku Kussa Ekimu. Ngeri ki Okussa Ekimu kuno gyekwasobola okubaawo mu Kkanisa eyasooka?

1. Abakristaayo bonna bafuuka bajulirwa.
  - a. Kyakkirizibwa bonna era nekitegeerwa nti omukristaayo yali mujulirwa. Engeri bonna "gyebajuliranga" Kristo mu lujudde kyaleetawo nkolagana nywevu wakati mu Bakristaayo.
  - b. Kino kikyaaali kituufu na kaakati. Okussa ekimu mu Kkanisa kunywezebwa bwekiba nti okubuulira enjiri kyekisimbidwako essira mu bakkiriza b'omu Kkanisa eyo.

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika

## 2. Bananyini bafuuka bawanika.

- a. Waaliwo okuzza obugya ebirowoozo mu bigambo bya sente n'ebintu by'obwa nanyini. Abakristaayo bategeera nti Katonda ye nyini byonna. Beeraba nga abawanika b'ebintu. Kino, mu buli ngeri, kyakola kinene nyo ku kussa ekimu kwabwe kyabanguyiranga nyo okugabana byebalina kubanga baalina endowooza nti baali bawanika.
- b. Kino kikyali kituufu ne leero. Gyetukoma okweraba nga abawanika, gyekyeyongeraga okuba nti tujja kusobola okugabana. Okugabana kyekiraga nti waliwo okussa ekimu.

**Sa Munu Eky'okulabirako Kyo:**

## 3. Okwefaako wekka baakusuula olw'okwagala okw'amazima kwebayagalamu Yesu.

- a. Omusalaba baagukkiriza. Abakristaayo abasooka baategeera nti obulamu bw'Omukristaayo bwaali obulamu obwetikkanga omusalaba buli lunaku. Obulamu bwabwe baabwejako. Kiba kyangu nyo okugabana (okussa ekimu) n'abalala ng'omaze okwejako obulamu bwo.
- b. Kino kikyali kituufu na leero omusalaba gutufuula ba ddembe okubeera n'okussa ekimu okwa mazima. Okussa ekimu kutunulira balala. Omusalaba gutunulira balala. Omusalaba n'okussa ekimu baluganda.



# OKUKUNGAANAMU KKANISA

**Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:**

**Eky'okwandika**

4. Bakolera mu bubinja butono.

- a. Ekkkanisa eyasooka yategeera nti awatali bubinja butono okussa ekimu kwandifuuse ndowooza bulowooza. Obukristaayo bwabwe baabuddukanya mu nkola ey'amakkanisa mu mayumba amatono okussa ekimu kwabwe kwali kwa mazima era kwa maanyi.
- b. Kino kikyali kituufu ne leero. Tetusobola kuba na nkolagana ya mukwano Endagaano Empya gyetulagira wakati mu bikumi by'abantu. Mu ngeri emu tuteekwa okuba ekitundu ku kabinja akatono tusobole mu mazima (so si mu ndowooza) okweyisa okussa ekimu.

**Eky'okubaganyako Ebirowoozo**

Kozesa byetwakoogerako okusitulawo okubaganya ebirowoozo ku bintu ebikulu ku kussa ekimu: okujulira, obuwanika, okwejako obulamu, n'okussa ekimu kw'obubinja obutono.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandikira—

## III. Obwetaavu, Enkula, n'Okulagajalira Okukungaana mu Kkanisa.

### A. Enyanjula eri Ekitundu III.

#### 1. Soma oyige Zab 133:1.

- a. Lwaki Abakristaayo balondawo obutakozesa mukisa n'essanyu ly'okukungaana?
- b. Oba oli awo ekibuuzo kyenyini kiri:" Kisoboka Omukristaayo okwonoona oba okwefiriza omukisa gw'essanyu ly'okukungaana? Okukungaana ky'ekintu ekiri awo omuntu kyalondawo oba kyakola mu bulamu bw'Omukristaayo?"
  - 1) Eky'okuddamu kya Baibuli eri ekibuuzo kino kiri nedda. Okukungaana si ky'ekintu omuntu kyasalawo okukola nga talina kyakukola, wabula kiragiho kyalagidwa okukola.
  - 2) Kati nno, Zab 133 eggwa n'ebigambo bino "kubanga eyo Mukama gyeyalagirira omukisa."

#### 2. Okuzza obugya endowooza zaffe .

- a. Abakristaayo abamu balowooza nti okukungaana okulabwa mu Kkanisa y'Endagaano Empya y'engeri y'okusukuluma oba okuyitiriza Obukristaayo (okussuka w'ewandibadde okoma).
  - 1) Song'ate, ebitundu by'Endagaano Empya tebisoma bwebityo. Ebyogerwa oba ebiwandiikidwa by'okuba nti "omutindo gwali gwa maanyi ogw'engeri y'Obukristaayo biweebwa nga "amazima (y'engeri bwekiri) Okukungaana kw'Endagaano Empya kwali "engeri gyekirina okuba."so si "kuyitiriza na kussukulumya"
  - 2) Eky'okulabirako, Bik 2:44 Ekigyayo bulungi era mu butonde bwakyo. Tetulaba nti waliwo okukakibwa okukungaana. Kwaali okukungaana okuva mu kutegeera nti tuzaalidwa mu maka gamu

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

## Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Omulenzi tagamba mwanyina nti "katugezeeko okutegeka amaka Tusobola okufuna maama, taata, ne kaganda kaffe oba kanyina ffe okutandikawo amaka."

Amaka muntu siyagatungirira oba siyateekawo, naye Katonda yagalonda.

Taata yasaba muwala we: "Oli musanyufu okuba nti Billy mwanyoko?"

Muwala we yamuddamu: "Mmmm, saalina kyakola."

Eky'okuwandiisi

## Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika—

- b. Endowooza zaffe zirina okuzibwa obugya ku kikwatagana ku maka gaffe ag'omwoyo.
  - 1) Okukungaana mu Kkanisa tosalawo kisale. Kikwetaagisa okukungaana
    - a) Kyetaagisa olw'okugondera Katonda.
    - b) Kyetaagisa okusobola enkolagana yo ne Katonda okukula.
  - 2) Okugabana kwetulaba mu kukungaana kw'Ekkansa y'Endagaano Empya si "kuyitiriza."
    - a) Ye, okusinziira ku kukungaana kw'ensi, kuyitiriza.
    - b) Song'ate, okukwatagana ne Baibuli bwekirina okuba.
  - 3) Abali mu Kkanisa balina okuzza obugya endowooza yaabwe okutegeera n'okukiriza kyekitegeeza okuba n'eby etaagisa okuba mu maka. Amaka gatwala ebiseera okuba awamu ne gagabanira wamu ebintu. Abo abali mu maka bagabana obulamu bwabwe bonna.

## Eky'okubaganyako Ebirowoozao

Yogera ku ngeri okukungaana ekimu gyekwetaagisa n'ebikonge ebikwekikamu ebiziyiza obumu n'okussa ekimu mu bakkiriza b'omu kkanisa yo/yammwe.

### B. Omugaso gw'okukungaana mu Kkanisa.

- 1. Okukungaana **kwetaagisa** okuba mu bulamu bw'Ekikristaayo obulungi **mukisa** mu bulamu bw'Ekikristaayo.
  - a. **Ekyetaagisa.**
    - 1) Ralph Martin, mu kitabo kye Amaka n'okukungaana, awandiika:

“Obulamu obugya mu Kristo bwetaagisa okukolagana n'abalala okusobola okubaawo n'okukula. obulamu bwe'Ekikristaayo busoboka nga waliwo okukwatagana kw'okukolagana n'abantu abalala ekituleetera okweewaayo n'okukola ekisinga obulungi kyokka.”<sup>2</sup>

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

- 2) Paulo, mu Bef 4:15, 16, alaga omubiri gwa Kristo okuba emotoka oba ekidduka Abakristaayo mwebakulira.
- 3) Ekilowoozo ky'omubiri gwa Kristo kyetaagisa era kitwaliramu okussa ekimu (okwetaba) wakati mu bitundu byagwo eby'enjawulo (Nge 27:17).
- 4) Ekilowoozo ky'omubiri gwa Kristo kikiriziganya n'ekilowoozo ky'okukolagana kwebitundu oba ebitongole ebitali bimu.
  - a) Okukolagana kuno kyekivaamu ekintu ekya wamu ekisinga omuwendo gw'ebitundu byonna (Mub 4:9-12).
  - b) Kyekiva mu mubuulizi w'enjiri okukolagana n'omusomesa. Obuweereza bwabwe ng'obugase businga obuweereza bwabuli omu nga buli bwokka Obuweereza bw'omulala bwebutuukiriza era bwebujuuliriza obw'omulala.
  - c) Okukolagana kwetaagisa kukungaana na kussa kimu.

**Eby'okwandika-**

**Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:**

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eky'okuwandikira

5) Ekkalisa kwe kukungaana "kw'abayitiddwa okubaako webava" (kuno kwekuvuunula okujiddwa butereevu mu kigambo ky'Oluyonani "Kkanisa" ekklesia mu Ndagaano Empya.)

a) Paulo bwawandiikira "abayitidwa okubaako webava mu Bef 4:1 ky'ekitegeeza okubuulirwa okuweebwa mu 4:2.

b) Soma Bef 4:2.

(1) Okuyitibwa okubaako woova (okubeera mu Kkanisa) kwekwenyigira mu kukungaana era okussa ekimu n'abalala "abayitidwa okubaako webava."

(2) Okukungaana mu kussa ekimu kifuuka ekyetaagisa bwetutandika okulaba engeri okubuulirwa okungi okuweebwa Ekkalisa bwekali era bwekufanana.

(3) Mu Bef 4:2, okubuulirwa kungi okuweebwa Ekkalisa kuli ku musingi era kulaga "mwekka na mwekka." Kwekubuulirwa okutwaliramu okukola ekintu (buli omu okukikolera munne).

**Eky'okubaganyako Ebirowoozo**

Yiga ku kifananyi ekiddako eky'okubuulirwa kwa "mwekka na mwekka oba buli omu eri munne" okusangibwa mu Ndagaano Empya. Kozesa ekifananyi okusoomooza abayizi. Babuuze oba nga bakola ebintu ebisaanye okukolebwa Omukristaayo. Bajukize nti okubuulirwa kwa "buli omu eri munne"kyetaagisa era kiva mu kukungaana na kussa kimu.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

## EBYETAAGISA 'MWEKKA NA MWEKKA EKYAWANDIIBWA

Eby'okuwandika-

Mwagalanenga MWEKKA NA MWEKKA	Bar 12:10
Mweseemu ekitiibwa MWEKKA NA MWEKKA	Bar 12:10
Mulowoozenga bumu MWEKKA NA MWEKKA	Bar 12:16
Musembezaganenga MWEKKA NA MWEKKA	Bar 15:7
Mubuuliraganenga MWEKKA NA MWEKKA	Bar 15:14
Mulamusaganenga MWEKKA NA MWEKKA(kwagalana)	Bar 16:16
Mulindaganenga MWEKKA NA MWEKKA (kwesaamu kitibwa)	1Kol 11:33
Muyambaganenga MWEKKA NA MWEKKA	1Kol 12:25
Muweerezaganenga MWEKKA NA MWEKKA	Bag 5:13
Mubeeraganenga emigugu MWEKKA NA MWEKKA	Bag 6:2
Muzimbagane MWEKKA NA MWEKKA	1Bas 5:11
Mube n'emirembe MWEKKA NA MWEKKA	1Bas 5:13
Mugobererenga ekingi MWEKKA NA MWEKKA	1Bas 5:15
Muzibiikirizagane MWEKKA NA MWEKKA	Bef 4:2
Mwekatirwe ekisa MWEKKA NA MWEKKA	Bef 4:32
Muwuliraganenga MWEKKA NA MWEKKA	Bef 5:21
Muzibiikirizaganenga/okusonyiwa MWEKKA NA MWEKKA	Bak 3:13
Mwatuliraganenga ebibi MWEKKA NA MWEKKA	Yak 5:16
Musabiraganenga MWEKKA NA MWEKKA	Yak 5:16
Mwagalanenga MWEKKA NA MWEKKA	1Peet 1:22
Musembezagane MWEKKA NA MWEKKA	1Peet 4:9
Mubeere bawombeefu MWEKKA NA MWEKKA	1 Peet 5:5
Tusse kimu FEKKA NA FEKKA	1Yok 1:7

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika—

- 6) David Watson, mu kitabo kye Called and Committed (okuyitibwa n'okwewaayo), agamba:

“Engeri eno ey'obumu bw'Ekikristaayo mu bayigirizwa bonna yali ya maanyi nyo mu kyaasa ekyasooka nekiba nti obulokozi bwokka ng'ogyeeke ekkana bwa walibwa nti tebusoboka.”<sup>3</sup>

- a) Olw'a mazima n'obutuufu bw'okwewaayo bwekuti eri okussa ekimu waaliwo era ne wajjawo okulowooza okw'enjawulo okw'ekintu ekipya enyo ate nga kya njawulo.

(1) Okussa ekimu mu kukugaana kyali ekintu ekirabikira ddala ate nga kyetaagisa mu Kkanisa.

(2) Engeri abayigirizwa gyebaali bategeeramu "ekkanisa" yali esobola okugwa obutaka singa teebalina kussa kimu na kukugaana kwa maanyi.

- b) Omugaso gw'okukungaana mu Kkanisa eyasooka kulabika mu bujuvu mu 1 Kol 5.

(1) Okulekebwa ebweru w'okukungaana n'okussa ekimu yeyali engeri esinga okuba enkambwe ey'okukangavulamu.

(2) Empisa ey'ekika kino okusobola okukola, waalina okubaawo okussa ekimu n'okukungaana. Kyetaagisaamu amagezi.

**Eky'okubaganyako Ebirowoozo**

Kozesa byetwakoogerako ku mugaso gw'okukungaana okuleetawo okubaganya ebirowoozo okulala n'okuddamu ebibuuzo.



# OKUKUNGAANAMU KKANISA

## b. Ekifo Ekya Waggulu.

Eby'okuwandika—

- 1) Howard Snyder, mu kitabo kye The Community of the King(Abantu ba Kabaka,<sup>4</sup> alaga ebintu bino abina eby'amazima ga Baibuli ebirina okuba omusinji gw'ekifo n'engeri okukungaana gyekutwalibwamu:
  - a) Endowooza y'abantu ba Katonda.
  - b) Endabika ya Yesu n'abayigirizwa be.
  - c) Eky'okulabirako ky'Ekkansa eyasooka.
  - d) Okuyigiriza kwa Yesu n'abatume okulambikidwa obulungi.
- 2) John Wesley (eyatandika omugendo gw'ekimesodist) teyalonzalonza kuteekawo bubinja butono obw'okukungaana ng'asinziira ku bigendererwa eby'amazima ana getulabye waggulu. Okukungaana mwemwaava okudda obugya okwaliwo era okwaava mu mugendo guno.
- 3) Howard Snyder agamba nti Yesu yatwaala ekiseera ekisinga ng'ateekateeka kibiina kya bayigirizwa okusinga ekiseera kyeyabuulira enjiri. Ddala okukungaana kuteekwa okuba nga kuweebwa ekifo ekya waggulu mu bulamu bwaffe obw'Ekikristaayo.

### Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa byetwakamala okwogerako okwogera ku kuwa okukungaana ekifo ekikulu.

2. Okukungaana **kukulu** eri obulamu bw'Ekkansa kwetaagisa mu kujulira kw'Ekkansa.

#### a. Kukulu.

- 1) Ekkansa gwe mubiri Yesu mwayita okweyongerako okukola mu nsi.
- 2) Okukungaana si kweyongerako bweyongezi buzito bwakwetikka ku mubiri.

# OKUKUNGAANAMU EKKANISA

Eby'okuwandika—

- 3) Okukungaana kulinga amagumba agagatta awamu ebitundu eby'enjawulo eby'omubiri.
  - a) Bwewatabaawo magumba, omubiri tegusobola kwekwaata wamu. Bwewatabaawo kukungaana olwo ekkana tejjja kusobola kuyimirira. Ejja kugwa.
  - b) Omubiri okusobola okuba nga gukola, ebitundu byagwo birina okusigala nga biri wamu. Ekkana okusigala nga ekyakola nga bwerina okukola, abantu bateekwa okusigala nga beegase bokka na bokka. Kino kikolebwa okuyita mu kukungaana.

**Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:**

## b. Kwetaagisa

- 1) David Watson awandiika:

“Tuli mu mulembe ogw'obutemanya n'okuwuubala okungi. Okusinga bwekyali kibadde ekkana yetaaga okweddiza ekifo kyayo eky'abantu mu buyigirizwa bw'Ekikristaayo.”<sup>6</sup>

- a) Ensoga ya Watson eri mu giraasi. Ekkana erina omukisa munene nyo Abantu muni bangi abawuubadde era bayala betaaga kukungaana
- b) Ekkana yokka yeyinza okujjuza obulamu obukalu.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

## 2) Okukungaana n'enjiri.

Eby'okuwandiika-

### a) Okukungaana kyekigendererwa ekisinga obukulu eky'enjiri.

- (1) Ekigendererwa ekikulu si kwekukyuusa abantu. Ate si kubafuula bayigirizwa. Ekigendererwa ekikulu eky'enjiri kwekuleeta abalala mu maka ga Katonda. Kwekuleeta abalala mu mubiri gwa Kristo n'okussa ekimu okw'omubiri ogwo.
- (2) Yesu yajja kuzimba Kkanisa ye. Yajja okufuula abantu (okubeera) abantu ba Katonda. Ddala, kino kyekiteekwa okuba ekigendererwa kyaffe ekikulu era ekituwa amaanyi mu kukula kw'ekkanisa okwa **Baibuli**.

### b) Okukungaana gwemusinji gw'enjiri.

- (1) Tuteekwa okuba ne kyetuwa abantu.

#### (2) Watson awandiika:

“Okujjako ng'obwakabaka bwa Katonda bulabisidwa mu nkolagana zaffe feka na feka, tetulina kikirizibwa kyakutegeeza nsi etakkiriza era emenyese.”<sup>7</sup>

- (3) Yok 13:35 agamba nti okwagala kwaffe feka na feka kyekikasa ensi nti tuli baana ba Katonda.
- (4) Obwesigwa bwaffe (n'olwekyo obwesigwa bw'Enjiri) businziira ku ngeri gyetuyinza okwolesa okwagala feka na feka.
  - (a) Ensi bwetetulaba nga twagalana ffeka na feka, kiki ekiba kibakkirizisa enjiri yaffe ey'okwagala?
  - (b) Enkula ya Katonda bwe busatu ate ekikola obusatu kwe kussa ekimu.
  - (c) Ekanisa bweba eyagala okuwa Katonda ow'okussa ekimu, eteekwa okwolesa omwoyo y'omu ow'okussa ekimu.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eky'okuwandiisi

## Eky'okulabirako ky'omuwindiisi:

Bizineesi etaliwo teyelangirira okusobola okuyimusa bizineesi etaliwo.

Okubuulira enjiri awatali bantu bakolagana kulinga okulangerira okutaliiko bizineesi ekwatagana nakwo.

Kasitoma ekimusikiriza eri bizineesi kwe kulangerira okukolebwa ku bizineesi. Nay'ate, bwatuuka ku kifo kyebalanza nti wewali bizineesi, agenda okusanga nga teliwo kuno okulanga kwa bulimba.

Eky'omukisa omubi, ekintu kye kimu kibaawo mu Bukristaayo. Omukkiriza eya kalokoka awulira enjiri era nasikirizibwa okujja mu Kkanisa. Nay'ate bwatuuka amangu ago agenda okulaba nti amaka ga Katonda agabadde "galangirirwa (enjiri) manyogovu ate tegafaayo. Ayinza okuleekaana okuleekaana okutegerekeka, **okulangerira okw'obulimba.**

## Sa Muno Ekyokulabirako Kyo:

### Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku ngeri okukungaana n'okussa ekimu gyekuli okukulu mu bulamu mu Kkanisa era gyekwetaagisa ng'obujulizi bw'ekkanisa. Ddamu ebibuuzo byonna ebiyinza okubuuzibwa.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika-

3. Okukungaana kutwalibwa nga kukulu mu kigambo kya Katonda era nga musingi mukulu mu nteekateeka ye.

a. **Okutwalibwa nga kukulu.**

- 1) Mu Ndagaano Empya, Baibuli abakkiriza ebayita "batukuvu".

- a) Ku mirundi 62 okuyitibwa kuno gyekwogerwa, emirundi 61 ekigambo kino "batukuvu kikozezebwa mu ngeri ya basingawo ku omu.
- b) Wekyawukanirako weewo Paulo wagamba mu Baf 4:21 "okulamusa buli mutukuvu" Nay'ate kisigala kitegeeza kyekimu.

- 2) Baibuli etwalira waggulu okukungaana n'okussa ekimu kwa batukuvu. Obumu bw'abantu ba Katonda ebutwaala nga kikulu nyo.

- a) Baibuli ekitwaala nti abantu ba Katonda kibinja, si muntu omu.
- b) Ekitwaala nti Ekkansa be bantu abali mu bumu, so si muntu omu yekka.

b. **Omusinji.** Okussa ekimu kusiinziira ku ki kyetuli mu nteekateeka ya Katonda mu bintu bisatu.

- 1) Okussa ekimu kusiinziira ku ki kyetuli mu butonde.

- a) Yiga ku Lub 1:26.

(1) Genderera nti twakolebwa mu kifananyi "kyaffe."

(2) "Ffe ayogera ku Busatu. Jukira, ekikola obusatu era ekibugata nkolagana. obusatu kyekiraga okutuukirira kwabwe (okussa ekimu) okubeera abaatondebwa mu kifananyi "kyaffe" kwekutondebwa mu kifananyi eky'okussa ekimu okutuukiridde.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika—

- b) Kati yiga Lub 1:27.
  - (1) Kubanga bino byonna bituufu, omuntu yatondebwa nga ye kussa kimu. Yatondebwa musajja na mukazi.
  - (2) Omusajja yekka yali abulako. Bwekityo Katonda atonda enkolagana y'abantu oba okussa ekimu (nga bwe bufumbo).
  - (3) Ddala, okussa ekimu kuzinziira ku ki kyetuli mu butonde. Twatondebwa nga tuli bakukolagana. Lowooza nate ku mazima.
- 2) Okussa ekimu kuzinziira ku ki kyetuli mu kugwa.
  - a) Omuntu mu butonde alina okukolagana. Nay'ate omuntu bweyayayonona nayononeka Yevaamu ate naava ne mubalala.
  - b) Okussa ekimu kuzinziira ku ki kyetuli mu kwonoona olw'ebintu fenna byetulina.
    - (1) Ffena tuli boononyi (Bar 3:23).
    - (2) Waliwo eky'okola kimu (Yok 14:6).
    - (3) Nekiba nti tulina ekizibu **kyekimu** n'ekyokola **kimu**.
    - (4) Kino kitwetaagisa okussa ekimu (lowooza 1 Kol 10:17). Ekintu kyekimu kituufu mu nsi.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

## Eky'okulabirako Ky'omuwindiisi:

Abamu ku bantu abasinga amaanyi oba ebibinja by'abantu bataddewo ekizibu kimu n'ekyokuddamu kimu.

Bamaama Bawakanya Ba Dereeva Abatamiivu (kyatandikibwawo maama w'omuvubuka eyattibwa dereeva eyali eyali omutamiivu.)

Ebibinja ebyatekebawo okuziyiza emisango oba obumenyi bwa mateeka mu byalo).

Aba Rasya n'Abamerika begatta mu zisematalo 1 ne 2 kubanga baalina ekizibu kyekimu, nga yeyali omulabe waabwe ayitibwa Hitila, n'ekyokuddamu kimu ekiyitibwa "okuwangula olutalo".

Amazima gano ag'amaanyi tegasingewo nyo okugatta n'okuleetera abantu okubeera awamu mu Kkanisa? Tulina ekizibu kyekimu, n'ekyoddamu kyekimu eky'emirembe n'emirembe so si kya kaseera.

Eky'okuwandika—

## Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eky'okuwandika

- 3) Okussa ekimu kusinziira ku kyetuli mu Kristo.
  - a) Ekigendererwa ekisooka Yesu kyeyalina eky'abantu okumugoberera kwekussa ekimu nabo.
  - b) Yiga ku nsengeka y'ebigenderewa mu Mak 3:14 (kubeera naye, n'oluvanyuma kutumibwa kubuulira)
    - (1) Genderera nti abantu bakulembera okubuulira enjiri okubeera ne Yesu ne fekka na fekka kyekikulembera, kubanga nga bwetulabye, okussa ekimu mu kukungaana gwe musinji gw'okubuulira enjiri.
    - (2) Jukira, Yesu bweyabayita okubeera **Naye** Teyayita muntu omu. Yayita kibinja. Ye, ekibinja kino kyagabaniranga wamu ebintu byonna. Baalina ensawo ya sente emu Baalina ekigendererwa kimu. Ebiseera byabwe baabigabana, awamu n'essanyu, n'ennaku, n'obuwanguzi awamu n'okulumwa.
  - c) Yiga ku Yok 13:15.
    - (1) Yesu yawa eky'okulabirako engeri abantu gyebayinza okukolaganamu. Yabagamba nti balina okukola ebintu by'ebimu.
    - (2) Yesu yatandika ekirowoozo ky'okussa ekimu naawa eky'okulabirako engeri gyekirina okutambulamu (okuweereza mu bwetowaze), nalyoka akubiriza abantu okweyongerayo. Oluvanyuma, Nalyoka aweereza Omwoyo, eyasobozesa abantu okweyongerayo.

## Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa byetwakoogerako okusitulawo okubaganya ebirowoozo nate ku ngeri okussa ekimu gyekutwalibwa nga kukulu mu kigambo ate nga musinji mu nteekateeka ya Katonda. Ddamu ebibuuzo byonna ebiyinda okulabika.



# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika-

4. Okumaliriza omugaso gw'Okukungaana mu Kkanisa.
  - a. Tuteekwa okuddamu nti okussa ekimu ne Katonda y'elina okuba omusinji ogw'okussa ekimu n'okukungaana n'Abakristaayo abalala (laba 1 Yok 1:3).
    - 1) Nga okukungaana mu Kkanisa bwekukulemba okubuulira enjiri, okumanya Katonda kukulemba okukungaana kw'omu Kkanisa.
    - 2) Waliwo enkola eriwo mu kuddiringana kw'ebiragiro ebisinga obukulu ebibiri (laba Mat 22:37-39).
  - b. Damu oyitemu enkwatagana y'ensonga z'etwakogerako.
    - 1) Okukungaana era okussa ekimu kwetaagisa mu bonna abali mu maka ga Katonda.
    - 2) Kino si kyekimu ku bisembayo mu byetaagisa. **kikulu.**
    - 3) Kulina okuba okukulu kubanga **kwetaagisa** mu bulamu bw'Ekkansa.
    - 4) Kwetaagisa mu kukula kw'Ekkansa.
    - 5) Kukulu nyo ate kwetaagisa ensonga lwaki kutwalibwa nga kukulu mu kigambo kya Katonda.
    - 6) Kutwalibwa nga kwa waggulu kubanga gwemusinji gw'ekyo kyetuli mu nteekateeka ya Katonda.
  - c. N'olwekyo, okumaliriza ekitundu kino ekiraga omugaso gw'okukungaana n'okussa ekimu mu Kkanisa okussa ekimu kwetaagisa kubanga kya butonde. Kirina kuba nga kyabutonde okussa ekimu fekka na fekka. Tuli mu maka ge gamu!

**Eky'okubaganyako Ebirowoozo**

Mu bufunze yogera ku byonna ebiyinza okubuuzebwa n'okwogerwa ku mugaso okubuuzebwa n'okwogerwa ku mugaso gw'okukungaana mu Kkanisa.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandikira—

## C. Enkula y'okukungaana kw'Ekkanisa.

1. Enyanjula eri enkula y'okukungaana kw'ekkanisa.
  - a. Okukungaana kw'Ekikristaayo kuteekwa okuba nga kuli ku Kristo.
  - b. Kuteekwa okuba nga kugabana ku bulamu bwa kristo, ekirabikira mu bintu bino ebisatu.
    - 1) Obulamu bwa Kristo bulamu bwa musalaba. Bwekityo, okukungaana kwaffe kuteekwa okuba nga kusinziira ku musalaba.
    - 2) Obulamu bwa Kristo bwali bulamu bwa kugabanira wamu Bwekityo okukungaana kwaffe kuteekwa okuba nga kusinziira ku kugabanira wamu (koinonia).
    - 3) Obulamu bwa Kristo bwali bulamu bwa nkolagana. Bwekityo okukungaana kwaffe kuteekwa okuba nga kusinziira ku nkolagana.
2. Okukungaana okusinziira ku musalaba.
  - a. Omusalaba guleeta okubuza obulamu.
    - 1) Obulamu bwa Yesu bwali obulamu obubuze (Mak 10:45).
      - a) Okujja kwe nakwo (Baf 2:6, 7).
      - b) Okufa kwe ye yali entiko y'okubuza obulamu (1Tim2:6).
    - 2) Awatali kubuza bulamu okwejako obuyinza, n'okufa eri okwagala kwo, tekisoboka kubeera na kukungaana kwa **Bukristaayo** Ekinavaamu tujja kubeera n'abantu Abakristaayo abajudde enkola z'omubiri.
      - a) Okukungaana kw'Obukristaayo kwekukungaana okw'abantu ab'enjawulo naye nga baagalana n'okwagalana kutaliikokakwakulizo "agape" (okw'obwakatonda). Kwezimba kubanga kwewaayo.
      - b) Okukungaana kw'obuntu kwekukungaana okusosola era nga bukwekulizo "phileo" (kwa buntu) kwezikiriza kubanga kwetolako.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

3) Abantu Abakristaayo obalabira ku kwewaayo nga bebesaliddewo okwejako obuyinza bwabwe ku lw'abantu bannabwe.

Eby'okuwandika-

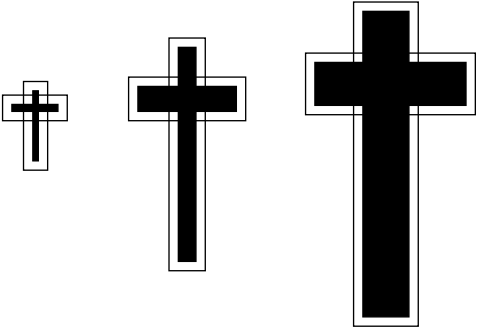
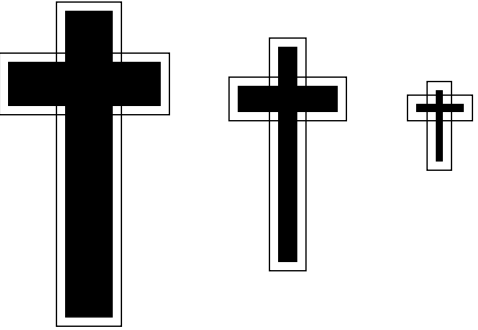
a) Tekitegeeza nti tetulina buyinza bwaffe. Kitegeeza nti twewaddeyo okubwejako olw'okussa ekimu (laba 1 Kol 9:4-11, 12 ne 2 Bas 3:9).

b) Obuyinza bwebukozesebwa mu kwematiza, olwo okuweereza, okwagala n'okussa ekimu bitera okulekebwa

**Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:**

**Eky'okubaganyako Ebirowoozo**

Kozesa ekifananyi kino wansi okuleetawo okubaganaya ebirowoozo n'okwogera ku kussa ekimu n'okubuza obulamu bwo.

OKUKUNGAANA KW'OBUKRISTAAYO	OKUKUNGAANA KW'OBUNTU
	

Genderera: Mu bantu Abakristaayo, okukungaana kweyongera kubanga omusalaba gweyongera. "Abantub'omusalaba" benkanankana bantu ba maanyi. Okufa eri obulamu bwo gyekukoma okweyongera obulamu bw'okussa ekimu gyebukoma okweyongera.

Genderera: Mu bantu abajudde obuntu, okukungaana kukendera kubanga omusalaba gukendeera. Abantu abatali ba musalaba benkanankana bunafu na bulimba. Okufa eri obulamu bwo gyekukoma okukendera n'obulamu bw'okussa ekimu gyebukoma okweyongera. Awatali musalaba, okukungaana n'okussa ekimu ekivaamu nga bifa.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandikira—

b. Omusalaba guleeta okuweereza.

- 1) Okussa ekimu kuzinziira ku musalaba mu ngeri biri Engeri zombi zetaaga okutegeerwa n'okusibwa mu nkola.
- 2) Okukyaawa obulamu bwekubaawo awatali kuweereza, olwo wabaawo akabi ak'okufuuka asendasenda Katonda. Obukristaayo tebulina kukoma ku kwekyaawa, kuteekwa okweyongera mu kuweereza.

a) Abantu Abakristaayo be bantu abafa ku balala.

- (1) Bebantu abageezako okugulumizagana (bokka na bokka) nga besaamu ekitiibwa (Bar 12:10).
- (2) Bebantu abeerowoozaako nga buli muntu agulumiza munne okusinga bwe yegulumiza yekka (Baf 2:3).
- (3) Bebantu abafa ku bulungi bw'omulala. Okusinga ekintu ekirala, abantu bano balina okuba nga bafa nyo ku buvunanyizibwa bwabwe eri bokka na bokka n'okwewaayo okwagala okukulembeza omulala.

b) Abantu baagwo bafanana omutandiisi waagwo eyayogera ebigambo bya Mak 10:45.

- (1) Obuyinza mu butonde bukulu mu bantu okuyita mu kuweereza.
- (2) Okufuga n'okunyigiriza tebisangibwa mu bantu bano.

c) Bwekityo, enkula y'abantu bano yefanana yokka. abakulembeze baabwe be baweereza baabwe. Obuyinza buba n'empisa y'okuweereza.

**Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:**

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

## Eky'okubanganyako Ebirowoozo

Eby'okwandika

Kozesa byetwakoogerako okuyimusa okubaganya ebirowoozo ku kussa ekimu n'okuweereza.

### 3. Okussa ekimu okusinziira ku koinonia (okugabana).

- a. Ekigambo ky'Oluyonaani "koinonia" tekikozesebwa okutuusa oluvanyuma lw'olunaku lwa Pentekoote. Ekibinja bwekyakunganira awamu mu Bikolwa 1 ekigambo ekyakozesebwa eky'Oluyonaani kyali kya njawulo
  - 1) Oluvanyuma lw'olunaku lwa Pentekoote ekigambo "Koinonia" kikozebwa okunyonyola okussa ekimu kw'abakkiriza.
  - 2) Engeri yokka okubeera n'okussa ekimu okwogerwako mu Ndagaano Empya kwekuba nakwo mu maanyi ag'Omwoyo ekirabikira mu bulamu obukyuusidwa
- b. Ekigambo ky'oluyonaani "koinonia" kiyinza okunyonyolwa nga okubeera "nga mussa kimu mu byonna'."
  - 1) Tulina ekizibu fenna n'ekyokuddamu ffena (1 Kol 10:17 ekozesa ekigambo "koinonia").
  - 2) Okutegeera "embeera eno gyetulimu ffena nga omusinji gwa "koinonia" kuli mu bbaluwa eyawandiikirwa Firemooni
  - 3) Omutima gwa koinonia kwe kugabana.
  - 4) Tulina okukkiriza fenna kwetugabanako (Tit 1:3), ekisa kyetugabana fenna Baf 1:7), n'obulokozi bwetugabana (Yud 3). Ebintu bino byebikola omusinji gwa koinonia.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandikira—

5) Okugabana ebintu teryali teeka. Kwali kwagala. Tekwakolebwa nga ekintu kyosalawo. Kyakolebwa ng'omukisa (laba Bik 2:43-47 ne 4:32-35).

a) Ekilowoozo kya Koinonia kijjuvu kirimu okugabana mu buli kitundu mu bulamu. David Watson awa okusoomoza kuno:

“Ekigambo kino kibikula okukungaana okutagenda buziba okw'amakkanisa mangi leero kutegeeza kisanyusa nti “koinonia” kubaawo nga okugabana sente oba ebintu emirundi mingi okusinga awantu awalala wonna kusingawo okuyimba enyimba zezimu n'okubeera mu Kkanisa yemu. Kijja kutwaliramu okweweerayo ddala kw'obulamu bwaffe, na byonna byetulina eri fekka na fekka.”<sup>8</sup>

b) Abakristaayo ba kaakati bateekwa okwesoomooza n'ebigambo bya Bik 4:32.

(1) Okugabana ebintu kwaali kufukumula kwagala. Kwaali kwewaayo okwa magezi eri okukkiriza okwa mazima n'okutegeera nti bali kitundu kya maka. abali mu maka bagabana ebintu byabwe. Buli kimu bakigabanira wamu.

(2) Okugabana ebintu kwaali kutegeera ate okulaga obumu mu Bakristaayo abasooka kwebamanya mu Kristo okuyita mu Mwoyo.

(3) Okussa ekimu kwenyini okusobola okubaawo, tuteekwa okukkiriza nti munange alina obuyinza bwebumu ng'obwange eri ebintu Taata waffe byansigidde (yitako mu Bik 4:32).

(a) Empisa y'okugabana ebintu terina kukakibwa (nakalyak'ani) Si ye nkomerero ate. Si kye kiruubiriwa.

(b) Naye, kwekuddamu (okukikola kwokka awatali kusindikibwa) okw'okutegeera okwa mazima okw'enkolaganaeyamazimaeri mu b'olugandaabalina kitaabwe omu.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

**Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:**

**Eky'okuwandika**

**Eky'okubaganyako Ebirowoozo**

Kozesa byetwakoogerako okuleetawo okubaganya ebirowoozo ku kussa ekimu n'okugabana. Damu ebibuuzo ebiyinza okujjawo.

4. Okussa ekimu kusinziira ku nkolagana.
  - a. Ekigambo nkolagana kigambo kya mukwano. okusingira ddala mu Bakristaayo, kyekitegeeza ne byekiraga birina okwewala okubeera nga tebitukiridde. Birina okuba ebya ddala.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eky'okuwandiisi

## Eky'okulabirako ky'omuwandiisi:

Abakristaayo abamu balowooza nti enkolagana kwe kuliira awamu ayisi kuliimu "Okussa ekimu" mu makkanisa ga Amerika ow'omu mambuka, ng'ekyokulabirako, mwemuli okulya ayisi kuliimu nga bavudde mu saviisi y'oku Sande.

Ebiseera ebimu tumala ebiseera bingi nga tulya ayisi kuliimu netutaba na kiseera kuweereza eri byetaago byaabo ababonabona wakati mufte.

## Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- 1) Okussa ekimu okw'Ekikristaayo kuteekwa okuba nga kwa mukwano, kwa mazima ate nga kufa ku muntu.
- 2) Tulina okussukka ebintu bya bulijjo ebitagenda wala. Tuteekwa okufuuka abantu abamanyiganye ebikwata ku bulamu bwaffe fekka na fekka. Ngeri ki endala gyetuyinza okulumirirwa (okubonabonera awamu baganda baffe).
- 3) Okussa ekimu kwaffe ne Katonda guba mukwono. Twogera eri Katonda okuviira ddala ku ntobo z'emitema gyaffe. Okussa ekimu kwaffe fekka na fekka nakwo gulina kuba mukwano.



# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika-

- b. Emu ku ngeri ezisinga okuba enyangu okuzikiriza okussa ekimu okwa mazima kwekuteeka enkolagana zaffe ku kubaako ebintu byetutuukiriza.
- 1) Tetusobola kuba na mukwano nkolagana ya mazima ng'ate ensonga enkulu ey'okukungaana kwaffe kwe kutuukiriza omulimu oba okuteekateeka eky'okola.
  - 2) Ensonga enkulu okukungaana eteekwa kubeera buli kaseera kussa kimu ne Katonda ate na fekka na fekka. Tuteekwa okukungaana ng'aboluganda abaagala buli omu abeere bulungi okuyita mu kunoonya obulungi bwa kitaffe.
  - 3) Ensonga enkulu okukungaana awamu bwebeera okubaako omulimu gwetutuukiriza, enkola y'Enjiri tuba tugifudde nenge. Okukkiriza okusooka ebikolwa kukyuuka ne kufuuka bikolwa okusooka okukkiriza.
    - a) Yesu abayigirizwa be yabaagalamu nkolagana eya maanyi. Teyasitula "nkolagana ya mulimu."
    - b) Akabi akali mu Bukristaayo bwa Bazungu kali nti ekigendererwa Yesu kyeyalina eky'okujjuza abantu emitima egyagala bakikyuusiza na kigendererwa kya kukubaganya mu bunji bw'abantu.
      - (1) Mu zimu ku nkungaana zaffe enene tuyinza obutakimanya singa abantu 75 ku 100 abaabaddewo mu lukungaana tebakomyewo kasita kiba nti 75 ku 100 abaabaddewo balala beebaze mu kifo kyabwe. Bwetutunulira abantu okubeera obubeezi nga bakiikirira kujjuza kifo, olwo tuba tuva era nga tuleka okuba abantu aba'amazima ne mu kussa ekimu.
      - (2) Ekivaamu kwekkusa omwoyo ku ntebe ezijjude abantu mukifo ky'obulamu obujjudde omwoyo wa Katonda.
    - c) Kino tekibaawo mu kkanisa etegeera biki ebyetaagisa okubaawo mu mukwano ogwa namaddala era ogwa mazima mu nkolagana. Abantu bateekwa okutabagana bokka na bokka era n'okugabana obulamu bwabwe. Tekimala okusisinkana obusisinkanyi okubeera mu kizimbe.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandikira

**Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:**

**Eky'okubaganyako Ebirowoozo**

Kozesa byetwakoogerako okusitulawo okukubaganya ebirowoozo ku kussa ekimu n'enkolagana. Ekiruubiriwa ky'okukungaana kwamwe awamu kuba kutuukiriza mirimu oba kweyongera kufuna nkolagana egenda ewala?

- c. Ngeri ki gyetuyinza okusitula n'okulaba enkolagana ez'amazima mu kukungaana kwaffe?
- 1) Tuteekwa okutegeera nti abantu Abakristaayo be "baayitibwa okuvaayo" abantu ab'endagaano. Endagaano eri ne kitaabwe na buli omu eri mumwe.
  - 2) Endagaano eno tuteekwa okujinyonyola era okujinyweza. Okusobola okukola kino, tuteekwa okukola endagaano n'ekibinja kya bakkiriza ekitono.
    - a) Ekibinja ekitono kyetaagisa okusobola okufuula okussa ekimu okunywevu, okw'amazima, ate nga kukolebwa mu mukwano.
    - b) Okulowooza nti tusobola okuba n'okussa ekimu okw'ekika ekyo nga tulina abantu 500 kwekufuula okukungaana ekintu ekitali kyamazima, mu kifo kya mazima.

**Eky'okubaganyako Ebirowoozo**

Yogerako mu bufunze ku bibuuzo oba eby'ogerwa ebikwatagana n'enkola y'okukungaana kw'Ekkansa.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okwandika-

## D. Okulagajalira okukungaana kw'omu kkanisa.

1. Ebisinga okuziyiza okukungaana.
  - a. Okwemanya wekka (okusingira ddala ndwadde mu makkanisa g'omwoyo) kwegaana okukungaana okubaawo.
    - 1) Okwefaako kuziyiza obusobozi bwaffe okutunulira ebyetaago byabalala okuba nti byebisinga ebyetaago byaffe (Baf 2:3).
    - 2) Kuziyiza obusobozi bwaffe okubeeragana emigugu fekka na fekka (Bag 6:2).
    - 3) Kuyiziza obusobozi bwaffe okuwuliragana (Bef 5:21).
    - 4) Kuziyiza obusobozi bwaffe okwesaamu ekitiibwa ffeka na fekka (Bar 12:10).
  - b. Enkola y'amateeka (okusingira ddala; ndwadde mu masinzizo g'eddiini).
    - 1) Kugaana okukungaana okwandibadde kuva mu mutima nga kukugirwa na mateeka oba nga kukakibwa.
    - 2) Kugezaako okufuula okukungaana enkola erina okubeera mu ngeri yaakwo.
2. Ebitiisa ebiziyiza abantu.
  - a. Okutya okuba abanyunyusi.
    - 1) Empisa z'abazungu zissa essira ku kwemalilira nekiba nti bwoba olina akulabirira olowoozebawako ng'omunafu.
    - 2) Nay'ate, okussa ekimu kwa Baibuli kukkiriza era kwagala okukolaganira awamu kw'abantu abassa ekimu.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandiika

## Eky'okulabirako ky'omuwandiisi:

Ekigere wekitegerera nti kyetaaga omukono kyekola kyokka bwekituuka okujjumu engato.

Omumwa tegwebuza ku liiso bwegulaba ekintu ekirungi eky'okulya.

Okutegeera n'okukkiriza obumu mu bitundu eby'enjawulo mu mubiri gwa kristo kyetaagisa nyo okusobola okubaawo okussa ekimu okwa mazima n'okusobola okubaawo okubuulira enjiri ey'amazima n'obujulizi.

## Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

- 3) Jerry Horner, mu Kitabo kye Okubeera mu maka, awandiika ebigambo bino

“Buli Mukristaayo bweyetoowaza okugaba n'okufuna okuva eri munne, nga buli omu akolagana ne munne, obujulizi bw'ekkanisa eri ensi tebujja kusobola kuziyizibwa.”<sup>9</sup>

## Eky'okubagaganyako Ebirowoozo

Yogera ku bizibu ebijja n'obutayagala kukkiriza oba kutegeera nti buli omu yetaaga munne.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

b. Okutya okwewaayo.

Eby'okwandika-

- 1) Okussa ekimu okutaliiko kulangirira kwa kwewaayo kulinga obufumbo obutaliiko birayiro. Oba tojja kusobola kuyita ku miyaga gigenda kujja
  - a) Obufumbo buzimbidwa ku ndagaano na kwewaayo.
  - b) Omwami ne mukyala we tebetaaga kusalawo mu buli mbeera oba banayambagana oba tebayambagane. Olw'endagaano oba ebirayiro byebaakola buli omu eri munne baamala dda okusalawo.
- 2) Nga Abakristaayo, tuteekwa okutegeera nti buli omu waakwewaayo eri munne.
- 3) Tuteekwa okwewaayo eri Abakristaayo bonna okukiraga kino, okwewaayo kuno kulina okulabikira ddala, nga kunywevu, kulabika (kulabwaako) ate nga kukolebwa mu bikolwa eri ekibinja ky'Abakristaayo ekitono.
  - a) Tetusobola kutonda kwewaayo kuno kubanga kwabaawo dda. Tuteekwa kukiriza kukukkiriza.
  - b) Tetutakabana butakabanyi kwewaayo. Twewaayo bweewi okwewaayo.
  - c) Abakristaayo abamu bayinza okugamba: "Saagala kwewaayo eri buweereza buno oba eri empisa y'omwoyo. Amazima gali nti bwebaba nti Bakristaayo, kitegeeza nti beewayo dda okwewaayo eri Bakristaayo banaabwe. Balina okulondawo okukkiriza oba okugaana okwewaayo okwo.

**Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:**

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eky'okuwanda

## Eky'okubanganyako Ebirowoozo

Empisa y'obuwangwa yammwe oba empisa yo ekizibuwaza gwe okusalawo okwewaayo n'okwekuuma okubeera ng'oli mu kwewaayo?

Yogera ku kizibu kino ekiri wonna.

c. Okutya okwenenya.

1) Okwatuliragana ebibi ffeka na ffeka kitundu kikulu eky'okussa ekimu (nga bwekiri mu kudda obugya kungi, mu byafaayo by'Ekkansa (Yak 5:16).

2) Ekigambo "Kkansa" wekiri wokka mu Njiri ennya kitegeeza kwenenya na butenenya (oba okusiba n'okusumulula).

a) Yiga Mat 16:18 ne 18:17.

b) Amaanyi g'okussa ekimu (Mat 18:19) nago gali mu kwenenya

3) Dietrich Bonhoeffer, mu kitabo kye Obulamu Obwa Wamu, agamba nti:

“Oyo ali yekka n'ekibi kye, ali yekka ddala mu kwenenya okuwaguza mu bantu kubaawo.”<sup>10</sup>

a) Kino kituufu mu nkolagana yaffe ne Katonda.

b) Kituufu ne mu nkolagana yaffe ffeka na feka. Emiyondo egya maanyi egy'okussa ekimu gibaawo wakati mu kwenenya ebibi.

**Sa Muno Eky'okulabirako kyo:**

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika—

- 4) Abakristaayo basigala bonna mu kibi kyabwe olw'engeri y'obutuukirivu bwabwe bbo ng'ekkanisa ekibi bwekyatulwa oba bwekyenezebwa.
- 5) Waliwo endwadde n'engeri y'obunanfuusi eri ekibi mu bitundu ebimu eby'ekkanisa.
  - a) Emirundi mingi, omuntu bweyenanya ebibi bye, abalala batandika kumwesalako. Nga kikyamu. Mu Kkanisa y'Endagaano Empya ate bamusembeza so tebamugoba. Wabula okumwesalako baakikolanga agaanye kwenenya.
    - (1) Mu Ndagaano Empya, kitegeerekeka nti abantu b'omu Kkanisa boononyi (1 Yok 1:8).
    - (2) Kitegeerekeka nti betaaga kwenenya bibi byabwe (1 Yok 1:9).
    - (3) Song'ate, kitegeerekeka nti betaaga kwenenya bibi byabwe nga babyatuligana bokka na bokka (Yak 5:16).
  - b) Endowooza enkyaamu kyekiva mu butukuvu n'obutuukirivu obw'obulimba.
    - (1) Tuli bakyaafu Yesu mutukuvu ate mutuukirivu. Yesu mu ffe kyekyokka ekitutukuza era ekitutuukiriza.
    - (2) Bonna baagwa okuva mu kitiibwa kya Katonda "okubeerawo okutagwawo era okutavaawo" okwa Yesu mu bulamu bwaabwe. Kiri nti, Abakristaayo bonna balina lwebalemwa okuyingiza Yesu mu bulamu bwabwe (fenna fenna). Nekiba nti buli Mukristaayo ayonoona mu ngeri eno oba eri. Era nekiba nti Abakristaayo fenna twetaaga okwenenya ebibi byaffe
    - (3) Kino tekirina kutwewuunyisa. Tetulina kwewuunya mu kwewuunya kwa butuukirivu bwaffe. Ffena tuli boononyi ate ffena twetaaga okwenenya ebibi byaffe.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Okola otya omuntu bwakwenenyeza? Obalowoozaako bulala olw'ekibi kyabwe?  
Mu Kkanisa yammwe mulimu engeri oba enkola ekiriza okwenenya ebibi?  
Owulira oyagala okukitandikawo bwekiba kyetaagisa?

6) Okutuusa nga tugyeeko obukokolo bwaffe (tulekere awo okukweeka ensobi zaffe) okukkiriza nti tuli boonoonyi, tetujja kusobola kutondawo ngeri mu kkanisa ezireeta okussa ekimu okwa mazima okubaawo. Tetujja kusobola kwatuligana bibi byaffe fekka na fekka.

a) David Watson ayongera ebigambo by'amazima bino:

“Okussa ekimu okw'amazima kujja Abakristaayo bwebalekerawo okwetwaala ng'abatukuvu abatuukiridde, bakkirize nti bonna boonoonyi abatatuukiridde.”<sup>11</sup>



# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika-

- b) Enjigiriza ezimu zigamba nti okwatula era okwenenya ebibi kuba kwegaana kukkiriza.
  - (1) Engeri ezimu "ez'enjigiriza y'okulakulana", "enjigiriza y'obuwanguzi" "n'enjigiriza ya kyaatule okifune" tezikkiriza kwenenya bibi.
  - (2) Zigamba nti okwo kuba kwatula "kukyaamu" zigamba nti okwatula ebibi kuba kwegaana ki kyetuli olw'okukkiriza. Zigamba nti tunuulira buwanguzi totunuulira kuwangulwa.
  - (3) Enjigiriza zino zissa nyo essira ku buwanguzi mu bulamu bw'omukkiriza nezerabira ani muwanguzi ye Yesu mufte si fte mufte. Tuli bawanguzi mu Ye.
- c) Okwenenya ebibi si kwegaana kukkiriza, kubanga okukkiriza kwaffe tekuli mufte.

## Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Enjigiriza yamwe evumiridde okwatuligana ebibi mwekka na mwekka abakkiriza? Olaba kino bwekiziyiza okussa ekimu okwa mazima si na balala, naye era ne Katonda? Yogera ku nsonga eno.

- 7) Abantu abenanya balina okuba abantu abeewaddeyo okukola ebitakoleka. Balina okuba abesimbu era nga ba mazima.
  - a) Abakristaayo bangi batya ebigambo eby'ekika kino. Kuba kukola kitakoleka okuba ow'amazima. Nay'ate, eky'okola kwekuggalawo amaddirisa g'obulamu bwaffe. Tuyinza ffena okuba nti tusula ku luguudo lwelumu naye nga tewali ayaniriza munne kujja wuwe.
  - b) Tuteeka obutakkiriza kutya, butategeerwa, na kwesitala ebituziyiza okwatuligana ebibi byaffe ffeka na ffeka.
  - c) Engeri y'okola kino kwekwefiisa. Omuntu eyefiisiza tasobola kwesitazibwa kubanga tasigazza bulamu bwe mu ye.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eky'okuwandika

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Osobola okuba ow'amazima? oyinza okukubirizi abalala okubeera ab'amazima okwenenya ebibi byabwe bwoba nga eky'okulabirako kyolaga kya njawulo tekikwatagana na kyogamba? kyogereko.

## E. Okumaliriza obwetaavu, Enkula n'okulagajala.

1. Mpozzi nga tutunulira ekirowoozo nti abantu tebatuukiridde, era nga bwekiri, tujja kutandika okukkiriza abantu bonna n'okuska ekimu kujja kubaawo.
  - a. Tetulina kutondawo kussa kimu kwabaawo dda.
  - b. Ne mu birala byonna mu kutambula kwaffe ne Kristo, tuteekwa okulekerawo okutakabana tutandiike okwewaayo. Tuteekwa okulekerawo okugezaako okubaako kye tutonda tutandike okubaako Gwetugondera.
    - 1) Tuteekwa okuleker'awo okugezaako okutondawo tutandike okukkiriza ekyamal'edda okutondebwa omutonzi waffe.
    - 2) Tuteekwa okuleker'awo okuloota n'okulowooza ku kubeera obubeezi naye tutandike okubeera ekyo ekiriwo.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika-

2. Tuteekwa okujukira nti okussa ekimu ne Kitaffe kuleeta okussa ekimu n'abaana be. Ekimu tekisobola kubeerawo mu bujjuvu bwakyo awatali kirala.
  - a. Tuteekwa okusembeza n'okukkiriza ab'oluganda bonna engeri gyebali newankubadde banjawulo ku ffe. Kino kikulu mu bifuga amaka. Ow'oluganda tagaana kussa kimu na wa luganda "olw'enjawulo eziri mu bulamu" (lowooza Bar 15:7).
  - b. Tulabika twanguyirwa nyo okussa ekimu kw'omubiri okuggwawo okusinga okussa ekimu kw'Omwoyo okutaggwawo. Okussa ekimu mu maka gaffe ag'omubiri wano kusi kukulu nyo ate kwetaagisa, naye kisingawo nyo okuba ekikulu ate eky'etaagisa mu maka gaffe ag'Omwoyo.
    - 1) Tuteekwa okuba n'endowooza y'obutaggwawo. Tulina okutandika okubeera kati mu maka mwetunabeera ennaku zonna ez'obutaggawo.
    - 2) Obwakabaka bwa Katonda nga bukyaali mufte, amaka ga Katonda gatuli kumpi. Okussa ekimu kw'Ekikristaayo kusoboka mu Kristo.

## Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Mu bufunze kubaganya ebirowoozo ku bibuuzo byonna oba eby'ogerwa nga bikwatagana ku kulagajalira okukungaana kw'omu Kkanisa. Maliriza okwogera kwonna okukwatagana n'omugaso, enkula, oba okulagajalira okukungaana kw'omu Kkanisa.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eky'okuwandika—

## **IV. Ekikolebwa mu Nnaku Zino: Okussa Ekimu kw'Ekikristaayo n'Okusosola mu Mawanga.**

### **A. Enyanjula.**

#### **1. Okunyonyola Okusosola mu Mawanga.**

- a. Mu Masekati ga Afrika mulimu amawanga manji. Eky'okulabirako, eriyo Abatuusi n'Abahutu.
  - 1) Abatuusi bawanvu ku Bahutu. Ba maanyi okusinga Abahutu era babanyoomye nyo okumala ekiseera. Mu ngeri emu bafuze Abahutu. Abahutu bawalagana n'Abatuusi era kyaava dda.
  - 2) Abatuusi n'Abahutu tebaagalana. Obwesigwa n'okunyweza amawanga gaabwe kwongera obukyaayi mu bbo. Ekibaawukanya z'enjawukana z'ebalina n'obukyaayi obwava edda.
  - 3) Kino kiyitibwa kusosola mu Mawanga.
    - a) Mu India, kiyitibwa kweyawula ku bakopi.
    - b) Mu South Africa kiyitibwa, busosoze.
    - c) Mu Amerika kiyitibwa, kunyooma bubinja butono.
    - d) Mu Kkanisa kiyitibwa, maddiini ag'enjawulo.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

b. Kalibe linnya ki, okusosola oba okusosolagana kuva mu katogo k'ekibi kekamu.

1) Biva mu kwefaako wekka n'amalala ebiri mu kwekengera.

2) Wonna wosanga ekibi kino n'ekivaamu kiba kyekimu:

a) Kwesalamu.

b) Butakaanya.

3) Okwogerako ekitono, okusosola mu mawanga kuyinza okuzikiriza omukisa gw'okussa ekimu kwenyini.

## Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Olaba engeri amawanga gaffe, empisa z'obuwangwa bwaffe, enkolagana n'okulamula kw'enzikiriza zaffe gyebiringa okusosola mu mawanga? Otegeera nti kino kibi? Weteeseteese okubeera eky'okulabirako eky'omuntu atayimirirawo kusala musango oba kusosola?

2. Okussa ekimu kw'Ekikristaayo n'okusosola mu mawanga tebisobola kubeera wamu.

a. Okusosola mu mawanga maanyi g'amaanyi mu Afirika. Mutwaliramu ebibinja ebitali bimu eby'abantu abalina empisa z'obuwangwa ezifanagana wamu n'amalala.

1) Kikosa Ekanisa era n'ekijjiza emabega mu kubuulira Enjiri

2) Okusosola mu mawanga bwekuyingira mu Kkanisa, kuzikiriza obumu Yesu bwayagala (Yok 17:20, 21).

Eby'okuwandika-

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika

## Omuwandiisi Ky'akyogerako:

Ndabye kiki okusosola mu mawanga kyekukola mu makkanisa agamu ag'omu Afrika. Ndabye engeri omusajja omu eyakolanga omulimu gwe gumu era ng'ebbaluwa ze zaali nnungi okusinga ez'abalala ng'ayisibwa bubi olw'okusosola mu mawanga. Omusaala gwe nga bamuwa kitundu ate nga tafuna kasiimo ng'abalala abakola omulimu gwegumu (omulimu gwaali mu Kkanisa).

- b. Okuyigiriza n'okutegeera ekirowoozo ky'okussa ekimu kw'Ekikristaayo kiyinza okukozesebwa okuzikiriza omwoyo gw'okusosola mu mawanga, oguyinza okubaawo mu ngeri nyingi nga guyitibwa amanya mangi, mu makkanisa wonna mu nsi.
- c. Ekitundu ekisigadde ku somo lino kijja kwogera ku nsonga ezitali zimu ez'okuyigiriza ezisobola okukozesebwa okusitula okussa ekimu n'okumalawo okusosola mu mawanga mu Kkanisa.

## Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

### B. Obwesigwa.

1. Okusosola mu mawanga kw'ennaku zino jje ly'amaanyi. Emirundi minji muvaamu bwesigwa bw'amaanyi eri egwanga lye n'okusinga ensi gyalimu.
  - a. Eky'okulabirako gano ge mazima ag'ebyaliwo mu nsi (amawanga) nga C.I.S. n'ensi eyayitibwa nga Yugoslavia. Abantu mu bibinja eby'enjawulo abalina obwesigwa obw'amaanyi eri" yaabwe beyawudde era nebesala ku bufuzi bwensi yaabwe.
  - b. Bwekituuka ku Kkansia, obuzibu webujjira wewano, Omukristaayo bwaaba nga mwesigwa eri egwanga lye okusinga bwaali eri okukkiriza kwe n'ekkanisa ye.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika-

2. Wateekwa okubaawo okuzza endowooza obugya (Bar 12:2) ku kikwatagana n'obwesigwa.
  - a. Abakristaayo Abafirika bateekwa okutegeera nti baafuuka bitonde bigya era nti ebintu **byonna** bifuuse bigya (2 Kol 5:17).
  - b. Abakristaayo bayitidwa eri obwesigwa obupya.
    - 1) Kino tekitegeeza nti tebalina kuba besigwa eri bika byabwe n'amawanga gaabwe.
    - 2) Kitegeeza nti obwesigwa bwaabwe obupya eri Kristo buteekwa okusingawo buli obukadde eri ebika n'egwanga lyabwe.
3. Obwesigwa eri amawanga buli mu biti bisatu:
  - a. Obwesigwa eri ekika.
  - b. Obwesigwa eri omwami (oba wa kyaalo oba L.C).
  - c. Obwesigwa eri eggwanga.
4. Wateekwa okubaawo okudda obugya mu buli kiti ku bino ebisatu.
  - a. Bwekituuka ku kika, obwesigwa eri Kristo buteekwa okusingawo enyo obwesigwa eri ekika olwo Luk 14:26 asobola okufuuka amazima, "omuntu bwanajjanga gyendi natakyawa (okuteeka wansi wange) kitaawe, nyina, mukazi we n'abaana be, baganda be ne bannyina, era n'obulamu bwe yetaayinzenga kuba musingirizwa wange"
    - 1) Kino tekitegeeza nti Abakristaayo tebalina kwagala, kussaamu kitiibwa na kuba besigwa eri ebika byabwe. (Iba Mak 7:10 ne 1 Tim 5:8).
    - 2) Nay'ate, wateekwa okubaawo obwesigwa obwa waggulu eri Kristo n'amaka Ge.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandikira—

- b. Bwekituuka ku b'obuyinza ku kyaalo oba mu Gavumenti, Omukristaayo omufirika atekwa okusobola okwogera ebigambo bya Bik 5:29, "Kigwaana okuwulira Katonda okusinga abantu!"
  - 1) Kino tekitegeeza nti Abakristaayo tebagondera ba buyinza oba tebabassaamu wadde ekitiibwa (laba Bar 13:1-7).
  - 2) Nay'ate, waliwo obwesigwa eri Kristo ne Gavumenti y'obwakabaka bwa Katonda okusinga.
- c. Bwekituuka ku gwanga lyo, Omukristaayo omufirika atekwa okukkiriziganya n'ekiragiro ekikulu ekiri mu Bag 6:10. N'olwekyo, nga bwetulina omukisa, katukole bulungi eri abantu bonna okusingira ddala ab'omunyumba ey'okukkiriza.”
  - 1) Kino tekitegeeza nti Abakristaayo bateekwa okuva mu bika byebwe. Tekitegeeza nti Abakristaayo tebasobola kuyamba bantu baabwe.
  - 2) Nay'ate waliwo obwesigwa eri Kristo n'abantu Abakristaayo okusinga.
- d. Obwesigwa eri egwanga n'omwami w'ekyaalo tebulina kukyuuka. Ebisinga obukulu mu ndowooza y'obwesigwa obusinga kubanga waliwo obutuuzze obusinga (Bef 2:19; Baf 3:20).

**Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:**

**Eky'okubaganyako Ebirowoozo**

Kozesa byetwogeddeko okwogera ku Mukristaayo bwalina okutwaalamu obwesigwa nga.



# OKUKUNGAANAMU KKANISA

## C. Kyekitegeeza okuba Enyumba Emu.

Eby'okuwandika-

1. Mu Bef 2:19 ne Bag 6:10 tulaba okudingana kw'ekigambo ekikulu enyo mu somo ly'okukungaana mu kkanisa. Ekigambo enyumba kitegeeza "bumu" obw'abantu ba Katonda.
  - a. Mu Bef 2:11-22 Paulo alaga endowooza eno ng'anyonyola nti waliwo (egwanga) **limu** lyokka mu Kristo.
  - b. Kino kiremesa okusosola mu mawanga n'okulamula kwonna, kubanga wateekwa okubaawo waakiri ebibinja bibiri okusosola n'okulamula okusobola okubaawo. Ekibinja ekimu kisosola ekirala. Bwewabeerawo ekibinja **kimu** kyokka, olwo okusosola tekusobola kubaawo.
  - c. Nekiba nti, okusosola mu mawanga tekusobola kubeerawo mu Kkanisa kubanga okusosola kuno okusobola okubaawo kyetaagisa amawanga abiri. Enjiri eggasse amawanga gonna negafuula egwanga **limu**.
2. Omubiri gwa Kristo **Ogumu**.
  - a. Mu Bef 2:14, Paulo awandiika ku kufuula ebibinja byonna okuba kimu nga "ekisenge ekyawukanya kimenyebwa."
    - 1) Tekibangawo mu byafaayo lwewaali wabaddewo okusosola mu mawanga ng'okwo okwaliwo wakati w'ebika bya Isiraili n'ebika/amawanga ga banamawanga.
    - 2) Bali baali kabwa na Ngo. Song'ate mu Kkanisa eyasooka, baali betaaga okutegeera nti Kristo yajja okumenyawo ebisenge ebyaali bibaawukanya.
    - 3) Naffe, tuteekwa okukkiriza Kristo okumenya ebisenge ebitwawukanya. Okusosola mu langi ne mu mawanga by'ebisenge ebiziyizia era ebirina okumenyebwa.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika

- b. Mu Bef 2:16, Paulo awandiika ku kiva mu kumenyebwa Yesu kweyamenyamu ebisenge..
    - 1) Ekivaamu kwekubeerawo omubiri **gumu**.
    - 2) Era lowooza amazima g'ebigambo bino: Okusosola mu mawanga kwetaaga newabaawo waakiri amawanga abiri **Tekisoboka mu mubiri ogumu ogwa Kristo. Toyinza era tekisoboka gwe okwesosola.**
    - 3) Lowooza engeri enono ya Bef 5:28, 29 gyeyinza okukola mu mazima gano.
  - c. Yiga Bef 4:4-6. Genderera engeri Paulo gyaddamu era gyasimba essira ku "bumu"
  - d. Yiga 1 Kol 10:16, 17.
    - 1) Genderera engeri Paulo gyaddamu era gyasimba essira ku "bumu."
    - 2) Ekigambo "kubanga" mu lunyiriri 17. Iwanjula ensonga lwaki tewasobola kubaawo kusosola mu Kkanisa. Kubanga Abakristaayo bonna bali omugaati **gumu**. Waliwo omusalaba **gumu** gwokka.
    - 3) Nekiba nti, essira ly'Abakristaayo ky'ekintu kyebali eby'enjawulo nga bigabanyiziddwamu.
3. Amaka **agamu** aga Katonda.
- a. Tuteekwa okutwaliramu ekirowoozo ky'okulokoka.
    - 1) Okusosola ky'ekiva mu buzaliranwa. Ozaalibwa mu gwanga eritayagalana era eriwalagana n'eddala. Bwotyo, owalana egwanga eryo.
    - 2) Okukungaana mu Kkanisa ky'ekiva mu kuzaalibwa okw'omwoyo. Abakristaayo bazaalibwa mu maka gamu.
      - a) Omutuusi azaalibwa Mutuusi. Omuhutu azaalibwa Muhutu. Bazaalibwa mu kusosola.
      - b) Omutuusi alokoka. Omuhutu naye alokoka. Bazaalibwa kussa kimu.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

## Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Eby'okuwandikwa-

Yogera era oddemu ebibuuzo ebikwatagana n'ekirowoozo "ky'obumu."

### D. Emeeza ya Mukama.

1. Yiga 1 Kol 11:17-34. Okuyiga obulungi n'okutegeera ekitundu kino kiyinza okukozesebwa obulungi okuleetawo okussa ekimu wakati w'okusosola (oba engeri yonna ey'okulamula n'okusala omusango).
  - a. Mu Kkanisa y'Endagaano Empya, emeeza ya Mukama yagabulwa nga kyetegeeza "y'embaga y'okwagala Agape (okwa namaddala)."
    - 1) Nay'ate mu Kolinso okussa ekimu baakuwanyisaamu kwessalamu na njawukana.
    - 2) P. Theissen, mu Kitabo kye The Social Setting of Pauline Christianity, awandiika ebigambo bino ku Kkanisa y'Ekolinso:

“Emeeza ya Mukama, Mukifo ky'okuleetawo obumu mu mubiri gwa Kristo, eri mu kabi ka kufuuka mukolo okulagirwa era okwolesebwa enjawukana.”<sup>12</sup>
    - 3) Enjawukana zino teziringa njawukana ziri mumawanga ezileeta okusosola mu mawanga.
      - a) Abakolinso baalina engri ey'enjawukana mungeri gyebatunulira mu abakulembeze baabwe.
        - (1) Yiga 1 Kol 11:18, 19, 1 Kol 1:12, ne 3:3-5 kyebitegeeza.
        - (2) Abafirika Appolo, Kefa, ne Paulo bayinza okubayita “abaami/abakungu.”
      - b) Zaali njawukana za byansimbi.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika

(1) Lowooza 1 Kol 1:26; 7:20-24; ne 12:13. Abamu ku bakkiriza Abakolinso baali baddu oba baaliko abaddu era abasinga obungi baali bakopi. Bangi oba oli awo baali baavu

(2) Lowooza Bar 16:23 ne Bik 18:8. Mu kiseera kyekimu, abamu ku bakkiriza abakolinso baali bagagga bavundu. Gayo yalina sente ezimumala okukyaaza ekkansa yonna. Erasuto yeyali omuwanika w'ekibuga. Kulisupo yeyali omukulu w'ekunganiro.

(3) Okusosola mu mawanga kiyinza okuva mu njawukana z'ebyesimbi.

c) Waaliwo n'enyawukana z'eddiini

(1) Ekkansa ya Kolinso yalina Abayudaaya ne ba namawanga.

(2) Okusosola kuyinza okuva mu nzikiriza z'eddiini ez'enjawulo.

b. Wakati mu njawukana z'abantu, Paulo yassa amaaso n'ebirowoozo ku Meeza ya Mukamanga engeri ey'okuyigiriza ku bumu. Abakirstaayo ekintu kyekimu okusosola mu mawanga mu Kkanisa kuyinza okuzikirizibwa okuyita mu kuyigiriza kw'okusemberanga ku meeza ya Mukama.

## Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku ngeri okwesalamu n'enjawukana gyebikwatagana okuva mu kyaasa ekisooka okutuuka kaakati.

2. Yitamu mu 1 Kol 11:17-22. Paulo yanenya Abakolinso olw'engeri gyebakolanga ku Meeza ya Mukama (enyiriri. 17, 22).

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika-

- a. Mu kiraabu z'abantu ez'omu biseera ebyo, waabeerangawo emikolo gy'okulya, abaali nga mu kiraabu eyo mwebajjiranga okulya bonna wamu. Buli eyali mu kiraabu baamuwanga emmere okusenziira ku mbeera ye ey'ebyensimbi. Ku mukolo, abamu baalyanga emmere nyingi ate nga nnungi okusinga abalala olw'embeera yaabwe mu by'essente.
- b. Ekintu kyekimu kyekyaaliwo ku mikolo gy'Abakolinso egy'okwagalana. Emeeza ya Mukama gyeyagabulwanga. Abakristaayo abagagga okusinga banaabwe baalyanga nebanywa okutuusa lwebabwegeranga, nga bali abaavu tebalina kyebalidde (yitamu mu 1 Kol 11:17-22 n'enyiriri 33, 34).
- c. Emeeza ya Mukama n'efuuka omwoleso gw'obugagga mu kifo ky'okubeera ky'okujagulizaamu okw'obumu.
  - 1) N'olwekyo, bwebasisinkananga, tekwalina kulya ku Meeza ya Mukama. Engeri yaabwe ey'okulya ku Meeza ya Mukama yalinga tekwatagana na ya Baibuli.
  - 2) Tunulamu era oyige ku kifananyi kino wansi olabe Paulo engeri gyeyanyonyola okwolekana okw'obutakwatagana kuno mu 1 Kol 11:17-22.

Enyiriri	Okwolekana	Eby'okukyogerako
18	Kujja WAMU NG'EKKANISA    NJA WUKANA	Ebirowoozo "by'Ekkani-isa" "n'obumu" tebikkirizinganya na kirowoozo kya "njawukana"
20,21	MEEZA ya MUKAMA    MEEZA yaabwe	Okweyagaliza wekka kwonoona Omwoyo gw'okujaguza
21	BAYALA 	Obutaliira wamu kyatta omulamwa gw'omukolo gwonna
17	BATAMIIVU    BULUNGI BUBINYO	Akabi naye nga kyaliwo

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandikira—

- 3) Oba kiri mu mu Kolinso, Afrika, oba awalala wonna muni, obutali bumu, omululu, n'obutagabanira wamu tebikikiriziganya na kujaguza kwa musalaba okwaleeta obumu, okwefiiriza n'okugababira awamu.
3. "Omuntu okuba "atasaanidde" kyeki (oluny. 27)?
  - a. "Obitasaanira kuvuunulwa mu kigambo kya Luyonaani "anaxios" ("an" ne "axios").
    - 1) "Axios" kitegeeza okwenkanyankanya nga okwa minzaani epima. Okwenkanyankanya kyekiruubirirwa.
    - 2) "An" kitegeeza "si bwekiri."
    - 3) Kati nno, ekigambo "anaxios" oba "obutasaanira" kitegeeza "tebyenkanyenkanye oba "minzaani tepimye butuufu."
  - b. Okulya ku Meeza ya Mukama nga "tosanidde kwe kulya mu ngeri ete ya bwenkanya kukiikirira abo abalyanga ku Meeza ya Mukama n'endowooza y'okusosola oba okulamula.
    - 1) C.K. Barrett, mu kitabo kye A Commentary on the First Epistle to the Corinthians, awandiika:

“Okulya n'okunywa nga tosaanidde kwekwolekana n'ekigendererwa ky'okwewaayo kwa kristo okw'obuwa n'omwoyo mwekyakolerwa.”<sup>13</sup>
    - 2) Okufa kwa Kristo (Emeeza ya Mukama kwesaanidde okujaguza) kwaleeta obumu, okwenkanankana, n'okuzikiriza okusosola (Bef 3:6).

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

3) Omwoyo gw'okufa kwe gwaali gwa sadaaka, kwagala, na kwefiisa (butakola kyoyagala).

**Eby'okuwandiika-**

a) Abamu ku Bakristaayo b'Ekolinso baali bajaguza okulya ku Meeza ya Mukama mu ngeri ekontanira ddala n'omwoyo guno.

(1) Mu kifo kya sadaaka, baali bekatankira, abalala tebaalirako ddala.

(2) Mu kifo ky'okwagala, baali balaga njawukana zaabwe eri banaabwe.

(3) Mu kifo ky'okwegaana byebagala, baali begaana banaabwe.

b) Okulya ku meeza ya Mukama n'endowooza zino n'ebikolwa bino kyaali kibi ekikolebwa ku mubiri n'omusaayi gwa Kristo. Kwaali kunyooma mulimu gwa musalaba n'okulinyirira okununulibwa kwo.

## **Eky'okulabirako Ky'omuwindiisi:**

Okulya ku meeza ya Mukama mu ngeri y'okwefaako n'okusosola kiringa okulya ekijjulo nga "mujukira" Dr. Martin Luther King (eyawaayo obulamu bwe ng'alwanirira abaddugavu baweebwe obuyinza kyenkanyi) n'okutuuzza abaddugavu bonna emabega.

Ekijjulo **kya** Martin Luther King tekyandibadde "Iwabalungi" (laba 1 Kol 11:17).

Kyandibadde kuzza musango eri omusaayi ogwayiika (laba 1 Kol 11:27).

Ekijjulo ekyo kyandibadde tekisaanidde kuba kya kujjukira Dr. King era kwandibadde kumudduulira (laba 1 Kol 11:27).

## **Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:**

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika—

- c) Okusosola mu mawanga n'Emmeeza ya Mukama tebikwatagana. Okusosola mu mawanga **tekusaanidde** kujja ku meeza ya Mukama
- 1) Okusala omusango kw'okusosola mu mawanga ky'ekiva mu malala n'okwemanya. Emeeza ya Mukama ky'ekiva mu bwetowaze (Baf 2:3-8).
- 2) Okusala omusango kw'okusosola mu mawanga ky'ekiva mu kweekengera. Emmeza ya Mukama ky'ekiva mu buteekengera (Yok 13:1-3).
- 4. "Obutalamula mubiri butuufu" kyeki (oluny. 29)?
  - a. Omulamwa gwenyini ye 1 Kol 10:17 "omubiri" weguli nti ye kkanisa oba abakkiriza.
  - b. Omulamwa oguddirira gulaga ebikolwa eby'ebitundu by'ekkanisa oba "omubiri" eby'enjawulo.
    - 1) Obutalamula "mubiri" butuufu kwe kulamula obukyaamu abantu b'omu Kkanisa.
    - 2) Kwekusosola omuntu bwemwenkana mu "mubiri" okuyita mu bikolwa oba mu ndowooza.
    - 3) Ekivaamu musango (laba oluny. 29, 30).
  - c. Ebikolwa n'endowooza eby'okusosola mu mawanga tebiramula mubiri butuufu. Ebivaamu byebimu kati nga bwebyaali mu myaka 2000 egiyise. Ekivaamu musango.



# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandika-

5. Okuwumbako n'okumaliriza okussa ekimu kw'Obukristaayo n'okusosola mu mawanga.

a. Okuwumbawumbako.

- 1) Paulo alaga okwonoona kw'emeeza ya Mukama mu nyiriri. 17-22.
- 2) Okwonoona Emeeza ya Mukama akugulumiza ng'atangaaza empisa entuufu ey'emeeza ya Mukama (Enyiriri. 23-26).
- 3) Anyonyola kyekitegeeza n'ebiva mu kwonoona (enyiriri. 27-32).
- 4) Awa ebiragiro okukomya okwonoona (enyiriri. 33, 34).
- 5) Ebiragiro bino biyinza okubeera bwebiti eri Abakristaayo Abafirika abasosola mu mawanga, "omuntu yenna ow'egwanga eddala, okulamula kwe akulekeeka, aleme okujja naffe okusala omusango."

b. Okumaliliza.

- 1) Abantu bangi bawulira nti tewali kya kuddamu eri ebizibi by'okusosola mu mawanga mu Afirika. Z'gavumenti z'amawanga ga Afrika ag'enjawulo tezirina kyezikozewo okumala wo okusosola mu mawanga.
- 2) Obukristaayo kye kyokuddamu kyokka. okwesalamu kw'amawanga kuteekwa okukyuusibwamu watekebwewo bumu obw'omusalaba. Engeri yokka kino gyekiyinza okubaawo kwekuyita mu kussa ekimu kw'Ekkanisa.
- 3) Mungeri y'emu, obumu bw'omusalaba bukwaata ku ngeri endala ez'okusosola eziri wonna munsu. Obukristaayo n'okussa ekimu kw'amazima mu Kkanisa bikiikirira okuggwaawo kw'ebizibu bino munsu yonna.

**Eky'okubaganyako Ebirowoozo**

Yogera ku biyinza okwogerwaako oba ebibuuzo ebikwatagana n'esomo lyaffe ery'okussa ekimu kw'Obukristaayo n'okusosola mu mawanga.

# OKUKUNGAANAMU KKANISA

Eby'okuwandikwa

## Okukungaana mu Kkanisa: Awokujuliza

<sup>1</sup>Michael P. Green, ed. Illustrations for Biblical Preaching (Eby'okulabirako ku kubuulira kwa Baibuli) (Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1989), p.225.

<sup>2</sup>Ralph Martin, The Family and the Fellowship (Amaka n'Okussa Ekimu) (Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans, 1979), p. 15.

<sup>3</sup>David Watson, Called and Committed Okuyitibwa n'Okwewaayo (Wheaton, Ill: Harold Shaw Publishers, 1982), p. 30.

<sup>4</sup>Howard Snyder, The Community of the King (Abantu ba Kabaka) (Downers Grove, Ill: Inter-Varsity Press, 1977), p. 74.

<sup>5</sup>Ibid., p. 74.

<sup>6</sup>Watson, p. 18.

<sup>7</sup>Ibid., p. 20.

<sup>8</sup>Ibid., p. 24.

<sup>9</sup>Jerry Horner, Living in the Family (Okubeera mu Maka) (Lamp Press, 1982), p. 35.

<sup>10</sup>Dietrich Bonhoeffer, Life Together (Obulamu Awamu) (New York, N.Y.: Harper and Row Publishers, 1954), pp. 110, 112.

<sup>11</sup>Watson, p. 31.

<sup>12</sup>P. Theissen, The Social Setting of Pauline Christianity (Philadelphia: Fortress Press, 1982), p. 160.

<sup>13</sup>C.K. Barrett, A Commentary on the 1st Epistle to the Corinthians (N.Y.: Harper and Row, 1968), p. 272, 273.